

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

**PROCJENA KVALITETA AKTIVE
BANAKA U CRNOJ GORI
2020-2021.**

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Uvod

Proces provjere kvaliteta aktive (AQR) bankarskog sistema u Crnoj Gori sproveden je u skladu sa preporukom Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Evropske komisije.

AQR vježba je sprovedena sa ciljem da obezbijedi sljedeće pozitivne efekte:

- Veće povjerenje u finansijski sistem
- Unapređenje transparentnosti kvaliteta imovine
- Bolje upravljanje rizicima i veća sposobnost podnošenja rizika banaka za izazove u budućnosti
- Sve prethodno navedeno trebalo bi da podrži budući rast cjelokupne ekonomije

Period sprovođenja projekta bio je od marta 2020. godine do septembra 2021. godine, dok je za AQR kao referentni datum odabran 31.12.2019. godine. Ovaj period je obilježila pandemija COVID-19, kao i do sada najveća integracija na bankarskom tržištu Crne Gore, između CKB banke i Podgoričke banke. U februaru 2020. godine, Centralna banka Crne Gore je angažovala revizorsku i konsultantsku kuću Ernst&Young (u daljem tekstu EY) kao glavnog konsultanta za usluge upravljanja projektom procjene kvaliteta aktive.

Takođe, u cilju obezbjeđenja eksterne, nezavisne procjene kvaliteta aktive bankarskog sistema, Centralna banka Crne Gore je usvojila i dostavila svim bankama Smjernice za izbor revizora i procjenjivača angažovanih za realizaciju procjene kvaliteta aktive. U skladu sa ovim Smjernicama, Centralna banka Crne Gore je u septembru 2020. godine dala saglasnosti za izbor kandidovanih revizora i procjenitelja.

U tabeli je dat pregled portfolija banaka za svakog AQR revizora, dok su AQR revizori vršili izbor procjenjivača, uz saglasnost Centralne banke Crne Gore:

KPMG	PWC	TPA
CKB ERSTE banka Podgorička banka	Addiko bank Hipotekarna banka Komercijalna banka Lovćen banka NLB Banka Zapad banka	Adriatic bank Prva banka UCB ZIRAAT bank

Značaj i faze AQR procesa

Značaj AQR procesa dat je u skladu sa ECB metodologijom, kao što je navedeno u predgovoru: Agregatni izvještaj o sveobuhvatnoj procjeni, oktobar 2014. V. Konstancio, D. Noj

„AQR predstavlja vježbu koja je u smislu obuhvata bez presedana, a objavljivanje AQR rezultata pruža značajno poboljšanje u pogledu dubine i uporedivosti dostupnih informacija o stanju u bankama učesnicama.“

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Centralna banka Crne Gore je prva centralna banka van EU koja je sprovela AQR u skladu sa ECB metodologijom.

Cijeli proces sastojao se iz tri faze:

- Faza 1: Selekcija portfolija
- Faza 2: Sprovođenje AQR vježbe
- Faza 3: Osiguranje kvaliteta, konačni izvještaji i objelodanjivanje

Selekcija portfolija

Polazna tačka bila je definisanje obuhvata AQR vježbe. AQR je sproveden na cjelokupnom bankarskom sistemu Crne Gore, odnosno u 13¹ banaka koje su poslovale na AQR referentni datum. Fokus AQR-a utvrđen je kroz proces Selekcije portfolija prateći Smjernice za selekciju portfolija koje su u velikoj mjeri usklađene sa metodologijom ECB-a, a koje je Centralna banka Crne Gore usvojila u avgustu 2020. godine. Selekcija portfolija sprovedena je primjenjujući kriterijume iz navedenih Smjernica na podatke koje su banke dostavile CBCG:

Kreditne izloženosti: Selekcijom portfolija ostvarena je visoka pokrivenost cRWA (aktive ponderisane kreditnim rizikom) bankarskog sektora u visini od 84,43%. Radi poređenja – AQR koji je sprovela ECB sa lokalnim regulatornim tijelima u EU 2014. godine obuhvatio je 57%².

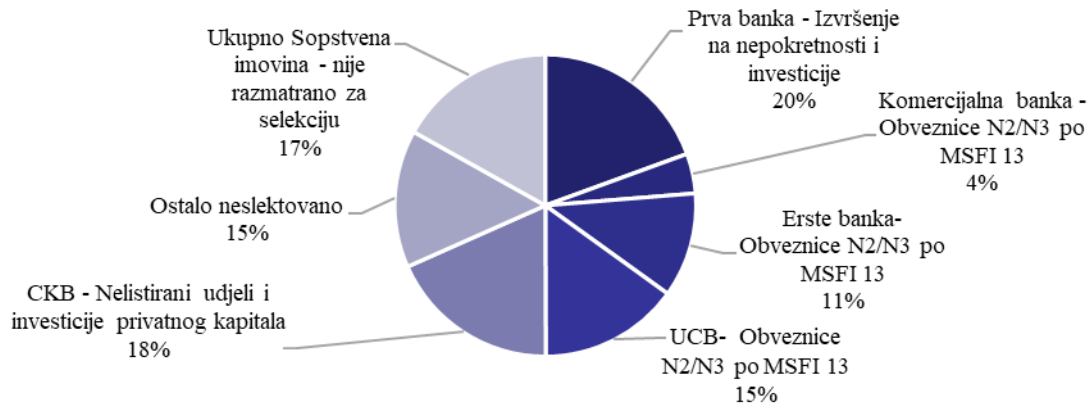
Sljedeća tabela predstavlja obuhvat AQR vježbe za kreditne izloženosti:

Banka	Ukupni broj selektovanih portfolija	Selektovana cRWA (u hiljadama €)	Knjigovodstvena vrijednost selektovanih portfolija (u hiljadama €)	Udio selektovane cRWA u ukupnoj cRWA banke
Addiko Bank	6	140.664	198.994	92,85%
Adriatic Bank	7	9.836	21.408	87,63%
CKB	5	293.385	634.134	84,76%
ERSTE Banka	6	258.876	501.087	87,31%
Hipotekarna banka	7	205.116	421.806	80,76%
Komercijalna banka	8	80.188	132.480	78,99%
Lovćen banka	7	109.470	184.971	97,01%
NLB Banka	6	228.914	434.134	87,05%
Podgorička banka	6	273.610	496.362	89,77%
Prva banka Crne Gore	7	152.997	284.450	71,06%
UCB	9	32.300	235.621	64,13%
Zapad banka	11	33.902	113.290	82,33%
ZIRAAT Bank Montenegro	7	54.035	77.928	95,10%
TOTAL	92	1.873,293	3.736,664	84,43%

¹ CKB i Podgorička banka su posmatrani kao odvojeni entiteti

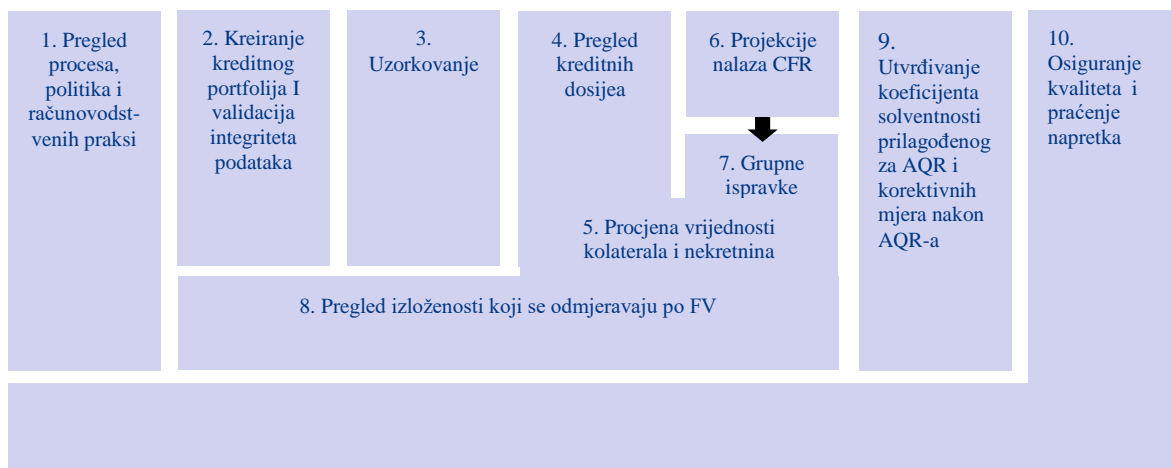
² Izvor: Aggregate Report on the comprehensive assessment, October 2014

Specijalizovana aktiva (nederivativne izloženosti nivoa 2 i 3 fer vrijednosti): Selektovana portfolija zbirno iznose 154,6 miliona EUR, odnosno 82,27% ukupne bilansne aktive koja je razmatrana za selekciju. Sljedeći grafik prikazuje obuhvat AQR vježbe za specijalizovanu aktivu:

AQR metodologija

Izrađen je **AQR priručnik** za sprovođenje Faze 2, koji je zasnovan na “Asset Quality Review Phase 2 Manual” ECB-a iz 2018. godine, ali u kome su izvršena neophodna prilagođavanja kako bi se odrazile karakteristike lokalnih finansijskih tržišta, ekonomije, bankarskih aktivnosti i trenutne bankarske regulative. Dat je pregled radnih blokova u okviru Faze 2:

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Neke važne napomene u vezi sa određenim radnim blokovima su:

- **Stage 3** izloženosti iz portfolija **Velika privredna društva, Velika MSP, Projektno finansiranje, Povezano sa nekretninama, Institucije, Vlade i Centralne banke**, dominantno su obuhvaćene radnim blokom 4 i radnim blokom 6, dok su **Stage 1 i 2** izloženosti ovih portfolija dominantno obuhvaćene radnim blokom 7
- Portfolija fizičkih lica (**MSP, Stambene nekretnine i Ostala fizička lica**) dominantno su obuhvaćena radnim blokom 7
- **Specijalizovana aktiva (aktiva po fer vrijednosti nivo 2/3)** dominantno je obuhvaćena radnim blokom 8

Radni blok 1

Obuhvat rada

Ovaj radni blok treba da osigura da banka ima robustan skup precizno definisanih politika i procesa kojima se ispravno interpretiraju računovodstveni principi ili bilo koja druga vrsta industrijskih standarda u onim domenima gdje bi problemi koji bi bili identifikovani mogli da rezultiraju neadekvatnim tretiranjem vrijednosti bilansa stanja, ili da imaju materijalno značajni uticaj na AQR rezultate. Oblasti koje su pregledane u okviru radnog bloka 1 su:

- Klasifikacija finansijskih instrumenata
- Primjena hijerarhije fer vrijednosti
- Procesi i politike za obračun ispravki vrijednosti
- Kriterijumi za razvrstavanje izloženosti po *staging*-u
- Definicije NPL
- Restrukturiranje
- Procesi vrednovanja kolaterala i raspolaganja kolateralima
- Klasifikacija i potrebne rezerve za procijenjene gubitke u skladu sa CBCG
- Grupe povezanih klijenata i zemlja stvarnog vlasnika zajmoprimca
- Procesi dekonsolidacije
- Izdvajanje rezervi za pravne troškove

Rezultati

Nakon sprovedene analize, AQR revizori su za svaku oblast koja je bila predmet procjene identifikovali nalaze i korektivne mjere za banke. Zasnovano na rezultatima svih radnih blokova, AQR revizori nisu ustanovili odstupanja od računovodstvenih principa u onim domenima koji su pregledani, ni za jednu banku.

Najčešće korektivne mjere u sklopu radnog bloka 1 prikazane su u tabeli ispod:

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

R. br.	Najčešće korektivne mjere u okviru radnog bloka 1:
1	Proširenje obuhvata okidača za raspoređivanje izloženosti po <i>stage</i> -ovima
2	Unapređenje načina utvrđivanja PD I LGD parametara za obračun ECL
3	Usvajanje ili dopuna definicije nivoa FV po MSFI 13 I aktivnog tržišta
4	Unapređenje definicije i postupanja sa restrukturiranim plasmanima
5	Uvođenje sistema ranog upozoravanja (EWS) i <i>watch</i> liste clijenata
6	Uvođenje internog akta za dekonsolidaciju ako banka ima entitete koje konsoliduje
7	Izmjene načina definisanja poslovnog modela u skladu sa MSFI 9
8	Unapređenje definicije povezanih lica
9	Propisivanje učestalosti reprocjene kolaterala
10	Uređenje vrednovanja u skladu sa MRS 28
11	Izmjena NPL definicije
12	Usklađivanje sa Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom
13	Primjena vremenske vrijednosti novca u skladu sa MSFI 9
14	Prihod od kamate na obezvrijeđene plasmane obračunavati primjenom EKS
15	Potrebno je adekvatno definisati obračun grupnih i individualnih ispravki vrijednosti

Radni blok 2

Obuhvat rada

Prikupljanje podataka za kreiranje kreditnog portfolija predstavlja prvi korak koji treba napraviti na početku faze 2 AQR-a, kako bi se omogućilo završavanje Validacije integriteta podataka (DIV), Uzorkovanja (radni blok 3) i „*challenger*“ modela za grupne ispravke vrijednosti (radni blok 7).

Dat je prikaz obuhvata radnog bloka 2:

1. Sva portfolija odabrana u fazi 1 AQR vježbe (Selekcija portfolija)
2. Krediti, avansi i dužničke hartije od vrijednosti (isključujući sekjuritizaciju) vrednovani po amortizovanom trošku
3. Vanbilansne izloženosti
4. Kreditni portfolio uključuje partije sa zbirom bilansnih i vanbilansnih izloženosti preko 100 EUR za portfolija fizičkih lica i preko 1000 EUR za portfolija koji nijesu fizička lica
5. Kreiranje kreditnog dosijea za sva portfolija koji nijesu fizička lica sprovedeno je na nivou dužnika, dok je za portfolija fizičkih lica kreiranje kreditnog dosijea sprovedeno na nivou partije

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Radni blok 3

Obuhvat rada

Radni blok 3 sastojao se iz nekoliko koraka. Prvo, dosijeji iz uključenih portfolija u fazi 2 su uzorkovani da bi se uradio pregled kreditnih dosijea, dok je proces baziran na statističkim metodama i u skladu je sa međunarodnim računovodstvenim standardima. Uzorak je dobijen korišćenjem prepisane AQR metodologije i statistički je reprezentativan, što je vrlo važno jer je greška na nivou portfolija nakon projektovanja nalaza u okviru radnog bloka 6 u intervalu dozvoljenog limita.

Većina dosijea koji su uzorkovani u svakom kreditnom portfoliju je zavisila od sljedećih karakteristika:

- Koncentrovanost portfolija
- Broj opservacija
- Rizičnost
- Adekvatnost i dostupnost SICR trigeri i PD parametara

Dati su generalni rezultati procesa uzorkovanja:

- Preko 2.700 dužnika i preko 2.800 pratećih kolaterala su zasebno pregledani u okviru radnog bloka 4, kao rezultat procesa uzorkovanja
- Prosječna stopa uzorkovanja je 56% sve ukupno (posmatrano za portfolije fizičkih i pravnih lica kombinovano) na agregatnom nivou, dok na nivou pravnih lica ta stopa iznosi 80%

Portfolio	Broj dužnika u portfoliju nakon isključenja	Broj uzorkovanih dužnika	Stopa uzorkovanja
Velika MSP (BF)	2.461	1004	40,8%
Velika privredna društva (BE)	65	63	96,9%
Povezano sa nekretninama (AZ)	141	136	96,5%
Stambene nekretnine (AJ)	5.099	900	17,7%
Ostalo*	30	30	100%
Ukupno	7.796	2.133	

*Kategorija ostalo sadrži sljedeća portfolija: Vlade i Centralne banke (AC), Institucije (AG) i projektno finansiranje (AV)

Radni blok 4

Obuhvat rada

1. Priprema podataka za pregled kreditnog dosijea

- Prikupljanje informacija koje su neophodne kako bi se završio pregled klasifikacije i pregled individualnog obezvređenja i izdvajanja ispravki vrijednosti
- Potvrda potpunosti ovih informacija (informacije o obezvrijeđenim izloženostima se dostavljaju procjeniteljima u najkraćem mogućem roku)

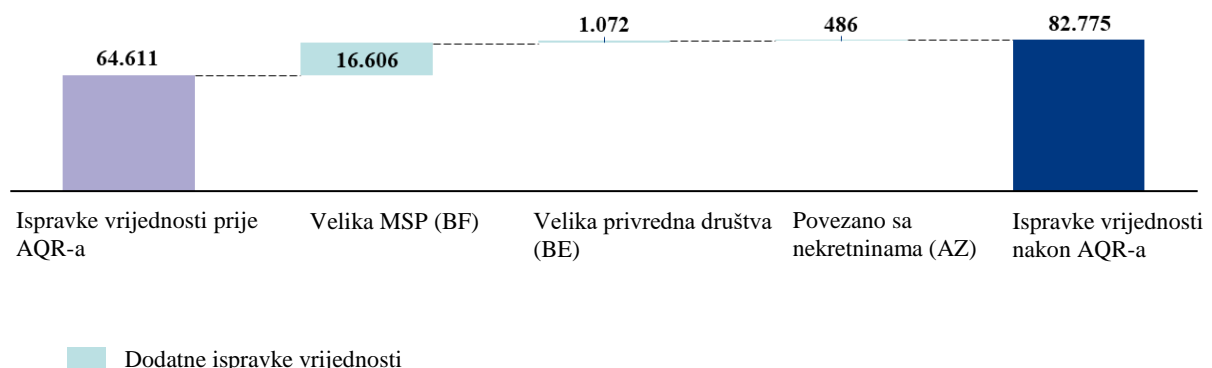
2. Pregled klasifikacije izloženosti

- Obuhvata: Stambene nekretnine, Vlade i Centralne banke, Institucije i portfolija pravnih lica
- Procjena s pet stanovišta (obezvređenje prema MSFI9, NPE status, regulatorna kategorija izloženosti, AQR segment i status povezanih lica)

3. Pregled nivoa individualnog obezvređenja i izdvajanja ispravki vrijednosti

- Izloženosti prema Vladama i Centralnim bankama, Institucijama i izloženosti iz portfolija pravnih lica koje su obezvrijeđene (Stage 3 ili POIC)
- Stambene nekretnine su predmet analize grupnih ispravki vrijednosti što podrazumijeva i analizu ispravki vrijednosti s obzirom na status dužnika
- Pristup:
  - Model standardne sadašnje vrijednosti novčanog toka
  - Vjerovatnoće da će subjekat nastaviti da stvara novčane tokove (*going concern*) i da će imovina kompanije trebati da se likvidira (*gone concern*) po različitim scenarijima: (osnovni, nepovoljni scenario i mogući dodatni scenario)

Efekti radnog bloka 4 prikazani u hiljadama eura:

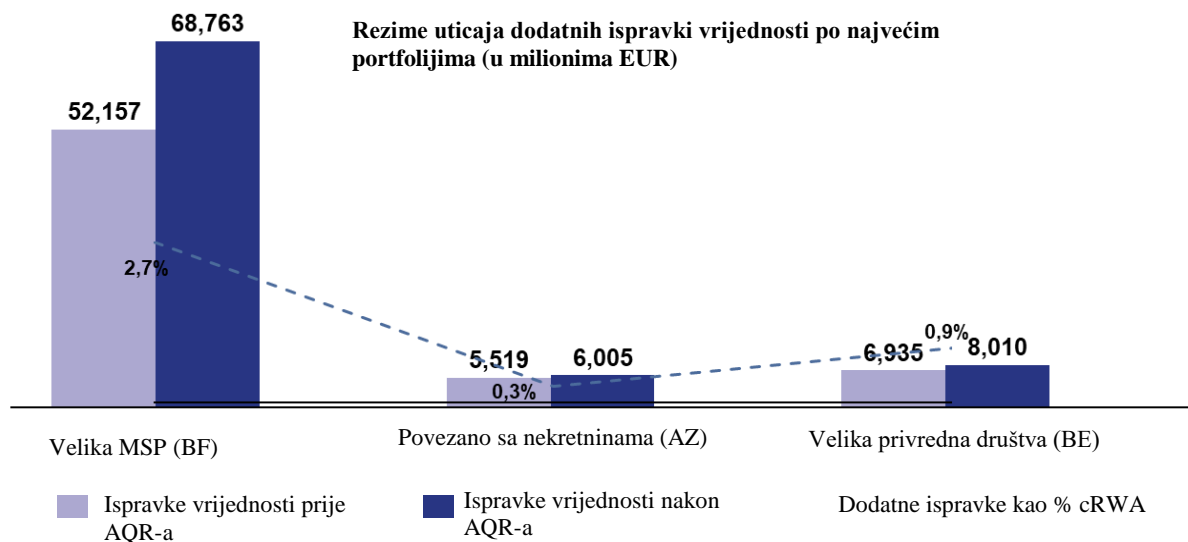

Sumirani rezultati:

- Najveći efekat na adekvatnost kapitala banaka u AQR vježbi potiče od korekcija načinjenih kao dio analize pojedinačnih kreditnih dosijea pravnih lica (radni blok 4). Osim direktnog uticaja izdvajanja ispravki vrijednosti na adekvatnost kapitala, rezultati radnog bloka 4 takođe utiču na određene indikatore u radnim blokovima 7 i 6 koji su blisko povezani.
- Kao dio ovog radnog bloka, izvršena je procjena adekvatnosti klasifikacije dužnika, kao i procjena postojanja nedovoljnih/prevelikih ispravki vrijednosti za pravna lica iz uzorka, koja su dio pristupa na pojedinačnom nivou u skladu sa AQR metodologijom.
- Ispravke vrijednosti se u okviru radnog bloka 4 izračunavaju u skladu sa unaprijed definisanom AQR metodologijom. U slučajevima gdje su ispravke vrijednosti banaka prije AQR-a niže od rezultata AQR revizora, implementira se konzervativniji pristup i koriste se veće ispravke vrijednosti između banke i AQR revizora prilikom izračunavanja rezultata radnog bloka 4.

Dotadne IFRS 9 ispravke vrijednosti po najvećim portfolijima

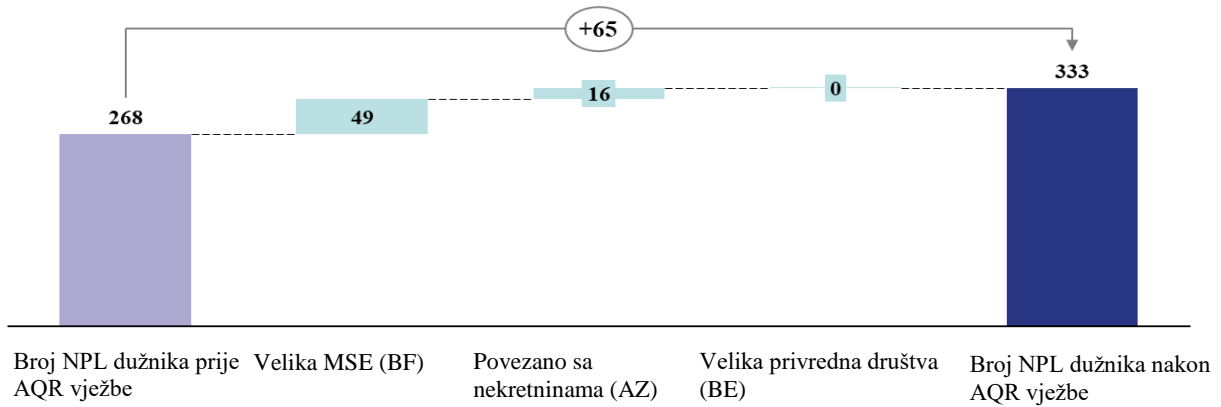
Predmet analize u radnom bloku 4 bilo je 8 portfolija pravnih lica od čega je kod tri, po izloženosti najveća (Velika MSP, Velika privredna društva i povezano sa nekretninama), utvrđena dodatna ispravka vrijednosti u ukupnom iznosu od 18,2 miliona EUR. Kod preostalih 5 portfolija koja su bila predmet analize radnog bloka 4 nije utvrđena dodatna ispravka prilikom sprovođenja AQR vježbe.

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Reklasifikacija *NPL potraživanja

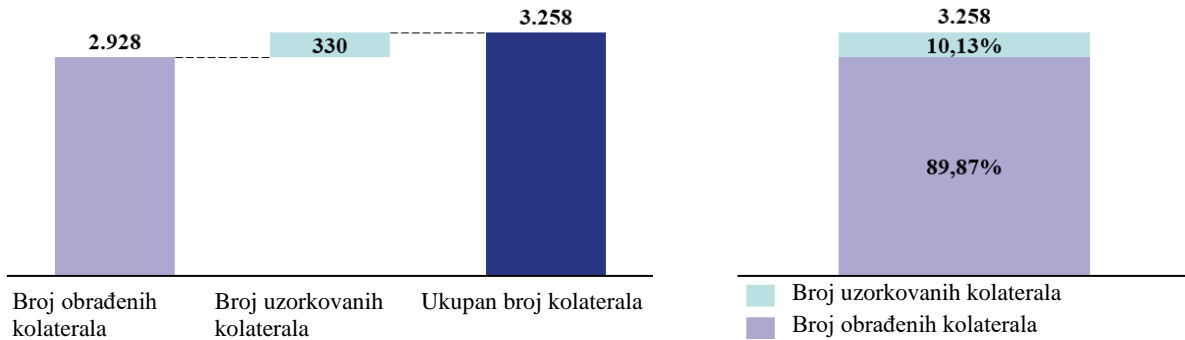

*NPL definicija u skladu sa lokalnom regulativom (Decision on Minimum Credit Risk Management Standards)

Prilikom analize pojedinačnih kreditnih dosijea određeni dužnici su na osnovu unaprijed definisanih kriterijuma reklasifikovani tako što im je dodijeljen status problematičnih plasmana (NPL). Najučestaliji pokazatelji postojanja objektivnog dokaza obezvređenja kod reklasifikovanih NPL dužnika bili su pokazatelj servisiranja duga ($DSCR < 1.1x$) ispod definisanog iznosa i značajno pogoršanje finansijskih performansi (pad EBITDA i/ili pad operativnih novčanih tokova)

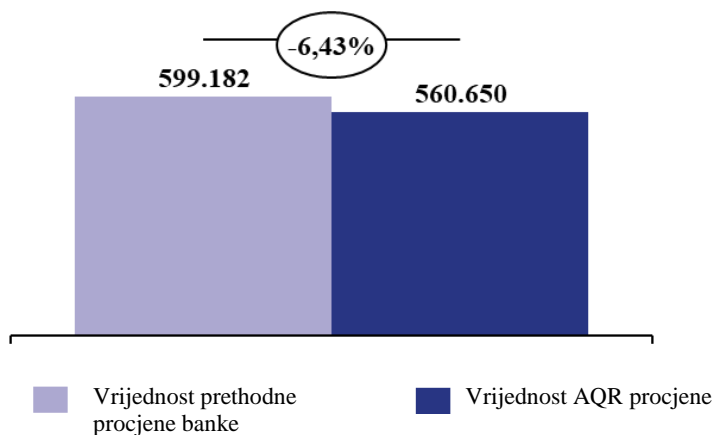
Radni blok 5

Pregled obrađenih i uzorkovanih kolaterala u okviru radnog bloka 5

U sklopu radnog bloka 5 AQR vježbe pregledano je ukupno 3.258 kolaterala od čega se oko 97% kolaterala odnosi na nekretnine. Dodatno, za potrebe kontrole kvaliteta procjena uzorkovano je 330 kolaterala, što predstavlja 10,13% ukupnog broja kolaterala. Kontrola kvaliteta procjena rađena je u direktnoj komunikaciji sa AQR revizorima i AQR procjenjivačima za svaku od isporuka, pri čemu se za svaku uzorkovanu procjenu diskutovalo o metodološkom pristupu procjeni vrijednosti, korišćenim pretpostavkama i konačnoj usvojenoj vrijednosti kolaterala. Dodatno, u slučajevima gdje metodološki pristup procjeni vrijednosti nije bio adekvatan, tim kontrole kvaliteta komunicirao je AQR revizorima i procjenjivačima neophodne tehničke i metodološke izmjene.

Rezultati

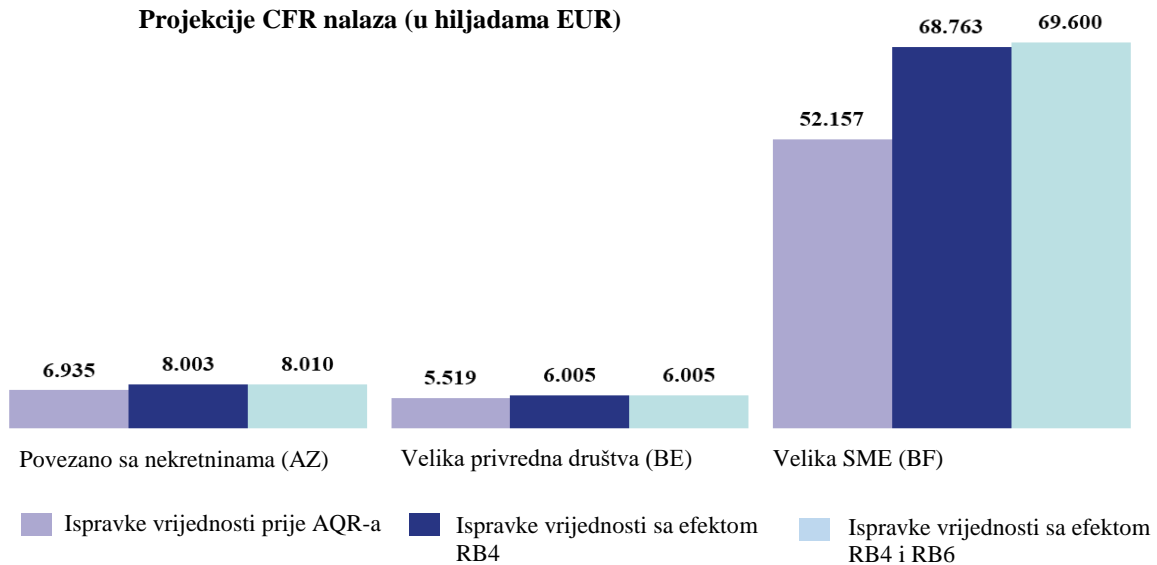

Radni blok 6

Projekcije CFR nalaza

U radnom bloku 6 su projektovani nalazi radnog bloka 4 sa uzorkovanog dijela portfolija na neuzorkovani dio portfolija. Budući da je stopa uzorkovanja u radnom bloku 4 veoma visoka, efekat projekcija nalaza iz ovog radnog bloka je svega 844 hiljada EUR dodatnih ispravki vrijednosti potraživanja. Ukupan efekat radnih blokova 4 i 6 na ispravke vrijednosti je dat na grafiku ispod:

Projekcije CFR nalaza (u hiljadama EUR)

Radni blok 7

Rezultati na nivou segmenta

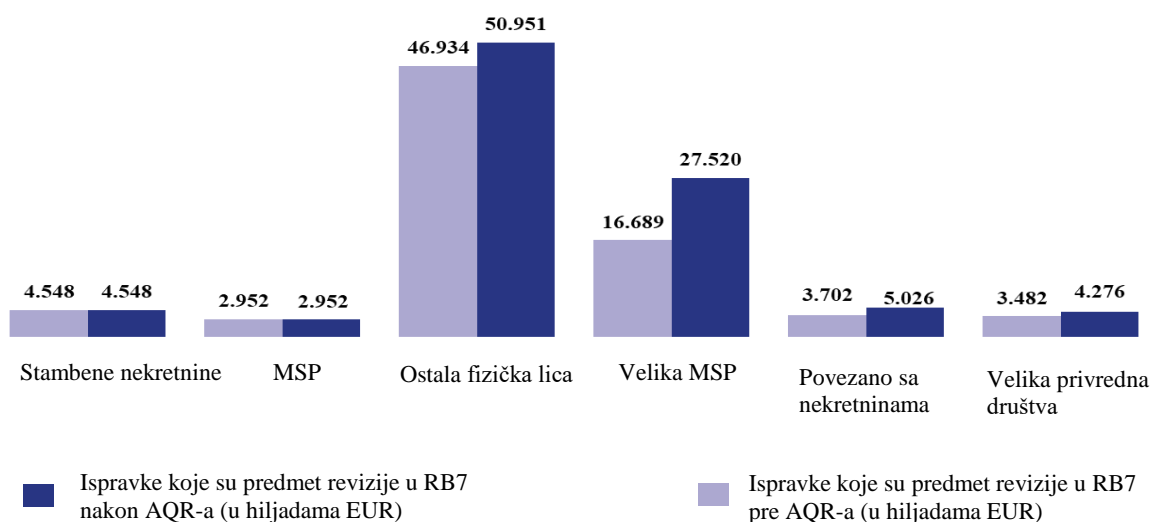
U radnom bloku 7 se ocjenjuje adekvatnost ispravki vrijednosti potraživanja koje se procjenjuju na grupnoj osnovi. Ukupne ispravke vrijednosti banaka koje su predmet analize u radnom bloku 7 su 77 miliona EUR. Efekat radnog bloka 7 je 16,9 miliona EUR što je 22% ukupnih ispravki banaka. Značajno je veći efekat na portfeljima pravnih lica nego na portfeljima fizičkih lica. Primarni razlog je visok udio reklasifikacija izloženosti u grupe sa višim kreditnim rizikom (*Stage 2* ili *Stage 3*) u okviru radnog bloka 4. Takođe, dobar dio efekata proizilazi od korišćenja zamjenskih parametara u segmentu pravnih lica zbog nedostatka podataka usljed malog broja dužnika u ovom segmentu.

Rezultati radnog bloka 7 na nivou segmenta prikazani su u sledećoj tabeli:

Sektor za kontrolu

Segment	Ukupne bančne ispravke (u hiljadama EUR)	Dodatne ispravke (u hiljadama EUR)	Stopa rata (kao %)
Pravna lica	22.644	12.949	57,19%
Fizička lica	54.434	3.906	7,18%
Ukupno	77.078	16.856	21,87%

Rezultati na nivou portfolija

Najveći udio u efektima se odnosi na efekte portfolija Velikih malih i srednjih preduzeća (64% od ukupnih efekata). Glavni razlog dodatnih ispravki vrijednosti kod ovih portfolija je implementacija nalaza iz radnog bloka 4. Ovi nalazi se uglavnom odnose na reklasifikacije u rizičnije grupe. Sa druge strane, u portfoliju Stambenih nekretnina fizičkih lica nema efekata zbog dobre kolateralizacije ovih kredita. Takođe, u portfoliju Malih i srednjih preduzeća nema efekata zbog niskih vjerovatnoća neizmirenja obaveza iz migracionih matrica za 2019. godinu. Svim bankama kod kojih su evidentirani efekti u okviru ovog radnog bloka, biće izrečena mjera obavezne validacije modela za obračun očekivanih kreditnih gubitaka.

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Radni blok 8

Obuhvat rada i rezultati

Ključni cilj ovog radnog bloka je bio da se osigura da banka može adekvatno da procijeni pozicije koje se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVTPL) i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVTOCI). Preliminarna selekcija aktive sprovedena je na osnovu Smjernica za selekciju portfolija i ali tokom sprovođenja AQR procesa utvrđena je potreba za dodatnim prilagođavanjem obuhvaćene selekcije na osnovu nalaza AQR revizora, te je definisan finalni obuhvat portfolija za pregled kroz ovaj radni blok. U nastavku su prikazani efekti Radnog bloka 8 po portfolijima koja su obuhvaćena u AQR.

Vrsta aktive	Fer vrijednost – banka (u hiljadama EUR)	Fer vrijednost – AQR revizori (u hiljadama EUR)	Negativne razlike FV (u hiljadama EUR)
Stečena aktiva	1.369	0	-1.369
Državni zapisi	53.989	53.963	-26
Obveznice	9.648	9.645	-3

U poređenju sa efektima AQR koje potiču od kreditnih izloženosti, efekti smanjenja FV nakon AQR su manjeg značaja. Najveći efekat potiče od efekata obračunatih za portfolio Stečene aktive jedne banke. Korekcija fer vrijednosti izvršena je za portfolija državnih zapisa i obveznica.

Korektivne mjere

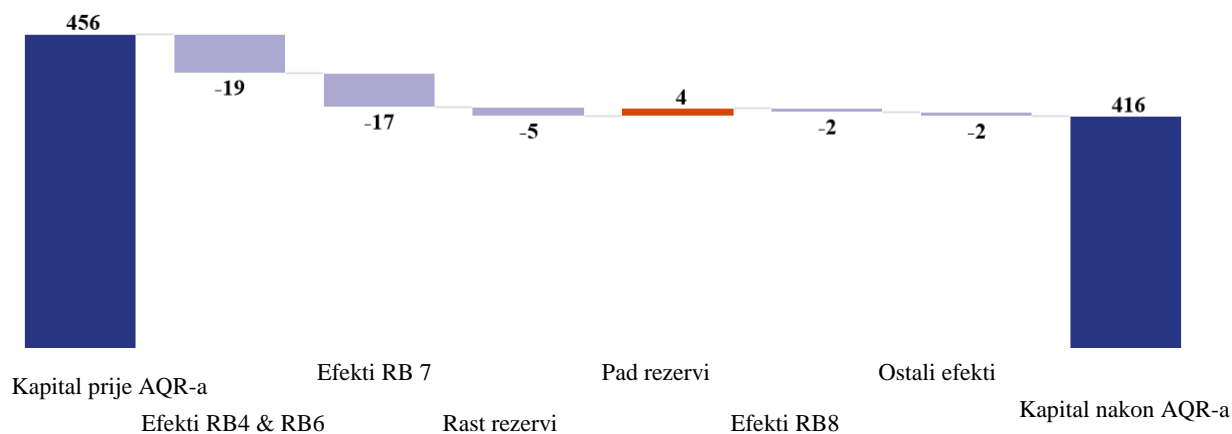
Korektivne mjere koje su predložene od strane AQR revizora se odnose na mjere nakon AQR vježbe i tiču se prijedloga za banke da bi trebale da razmotre prilagođavanje svoje metodologije procjene fer vrijednosti metodologiji korišćenoj od strane AQR revizora, tj. da bi trebalo da banke (svuda gdje postoji razlika) prije svega da koriste isti pristup reprocjene, tehnike reprocjene i nivo inputa koji su koristili AQR revizori prilikom reprocjene bančnih portfolija.

U tabeli ispod prikazan je detaljniji pregled predloženih korektivnih mjera:

R.br.	Korektivne mjere u okviru Radnog bloka 8
1	Dat prijedlog vezan za revidiranje pristupa vrednovanja prema IFRS 13
2	Dat prijedlog vezan za revidiranje diskontne stope prilikom sličnih procjena budućnosti
3	Dat prijedlog vezan za revidiranje kategorizacije inputa IFRS 13 i kriterijuma odabira inputa
4	Dat prijedlog vezan za revidiranje pristupa vrednovanja i kategorizaciju inputa prema IFRS 13
5	Dat prijedlog vezan za revidiranje kategorizacije inputa prema IFRS 13 i manjih izmjena u korišćenju tehnike sadašnje vrijednosti

Radni blok 9

Uticaj AQR vježbe na koeficijent solventnosti nakon AQR-a

Najveći efekti su ostvareni u okviru pregleda kreditnih dosijea dužnika (radni blok 4). Nešto niži efekti su ostvareni nakon analize grupnih ispravki vrijednosti (radni blok 7). Ostali efekti se prije svega odnose na uvećanje odbitnih stavki od kapitala usljed umanjavanja sopstvenih sredstava. Ukupni efekti AQR-a na nivou tržišta su 40 miliona EUR što je efekat na prosječan ratio solventnosti kapitala od -1,6%. Prosječan ratio solventnosti na nivou tržišta nakon prilagođavanja za nalaze AQR je 16,2% što je značajno iznad regulatornog minimuma od 10%. Samo na jednoj banci je utvrđena potreba za sprovođenjem mjera za očuvanjem kapitala.

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

Sektor za kontrolu

Radni blok 10

Proces Osiguranja kvaliteta (QA) je sproveden po modelu „tri linije odbrane“, u okviru koga su sve linije zajedno odgovorne za obezbjeđivanje kvaliteta ukupnih rezultata AQR-a:

- 1. linija – **AQR timovi banke**
- 2. linija - **CBCG CTUPB timovi** (Centralni timovi za upravljanje projektom po pojedinačnim bankama Centralne banke Crne Gore)
- 3. linija - **CBCG TQ timovi** (Timovi Centralne banke Crne Gore zaduženi za kontrolu i osiguranje kvaliteta) i **EY TQ timovi**

Pored modela „tri linije odbrane“, Strateško radno tijelo Centralne banke Crne Gore (CBCG SRT) i CBCG CTUP predstavljaju strateška tijela AQR projekta koja su odgovorna za ukupni nadzor i kontrolu AQR vježbe. Kao što je navedeno ranije, preduzeće za reviziju i konsalting **EY Srbija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora** je pružilo podršku CBCG tokom cjelog AQR projekta i QA procesa. U okviru QA procesa, dodatna podrška i kontrola je sprovedena od strane **EY timova iz Njemačke, Češke Republike i Hrvatske**.